

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Munnekeburen
Adres: **Scheenepad 11**

Oorspr. functie: arbeiderswoonhuis (veenhuisje)
Huidige functie: **vakantiewoning**
MIP-code: FR-WES-380 Kadaster: ODT J 399

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
Indifferent

Objectgericht waarderingskader: De waardebeoordeling van het afzonderlijk gebouwde object t.o.v. andere objecten.

Het doel van de waardstelling is niet om exact wetenschappelijk te bepalen wat beschermenswaardig is, maar om op een inzichtelijke en consistente manier te kunnen vaststellen wat de onderlinge waardeverhouding is. Zo ontstaat een rangorde die als ondergrond kan dienen voor beleidsmatige keuzes.

begrippenkader	relevant	specifiek	toelichting
Situatieve ruimtelijke beeldwaarde			
betekenis van het object t.a.v. ruimtelijke wandvorming	■		vrijstaand langs de Scheene, veenontginningsgebied
specifiek accent in het directe omgevingsbeeld		■	huisje is markant aanwezig door ligging in fraai gebied aan de Scheene
waarde van het object in een groter geheel / ensemble	■		ensemble waarde met de overige panden aan de scheene
bijzondere waarden, inrichting / kwaliteit van de omgeving	■		het natuurgebied "Rottige Meente" versterkt het karakter van de woning
Architectonische beeldwaarde			
<i>hoofdvorm: massa- of volumewerking van object</i>			
betekenis van de contour m.b.t. het object als zodanig	■		zelfstandige karakters als klein arbeiderswoning (ontginningshuisje)
kenmerkende eigenschappen van de massa-opbouw	■		homogeen klein volume onder rieten kap
afstemming van het object naar relatieve omvang	■		gebouwd als klein arbeiderswoonhuis
specifieke kenmerken in de vormbehandeling	■		kantige traditionele vormen onder zadeldak
<i>aanzichten</i>			
betekenis van de gerichtheid	■		voorgevel gericht op het water; zichtbaar vanaf wandelpaden
specifieke eigenschappen van de geleding	■		de topgevel van hout
gehalte van de gevelcompositie	■		goede maatverhoudingen en vlakverdeling
<i>opmaak</i>			
karakteristiek materiaal / -toepassing	■		traditioneel metselwerk, houten vensters en rietbedekking
typerende kleurtoon / kleuroepassing	■		witte kozijnen, groene ramen en topgevel, gele en roodbruine baksteen
karakteristieke detaillering / ornamenten			
betekenis van de gaafheid m.b.t. de kwetsbaarheid	■		het kleine bouwvolume
Cultuurhistorische en monumentale waarde			
historisch stedenbouwkundige context	■		in de oorspronkelijke structuur van het natuurgebied aan de Scheene
typerende kunsthistorische stroming of stijl			
oorspronkelijke cultuurhistorische / <i>bouw</i> historische waarden	■		gebouwd als ontginningshuisje
authenticiteit (architectonische gaafheid) van het object	■		de beeldwaarde in voldoende mate authentiek
Streekhistorische waarde			
weerspiegeling culturele, economische ontwikkeling	■		als arbeiderswoning gelegen in de Grote Veenpolder
representant architect / architectonisch oeuvre			
kenmerken regionale bouwwijze / -trant / ornament			
herinnering aan persoon / gebeurtenis / curiositeit			
	x 1	x 2	TOTAALSCORE: 19

relevant: als het aspect concreet in beeld is. specifiek: als er sprake is van bijzondere waarde.

Bouwjaar: ca. 1860

Huidige bouwtechnische toestand:

Opmerkingen:

Datum opname: oktober 2009 / 16-11-2010

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Munnekeburen
Adres: **Scheenepad 11**

Oorspr. functie: arbeiderswoonhuis (veenhuisje)
Huidige functie: **vakantiewoning**
MIP-code: FR-WES-380 Kadaster: ODT J 399

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
Indifferent

Redengevende omschrijving:

Langs de Scheene, in het natuurgebied de Rottige Meenthe, staan deze arbeiderswoning (ontginningshuisje) uit circa 1860. langs de Scheene staan diverse kleine arbeidershuisjes en ontginningsboerderijen die met elkaar een onderdeel zijn van de veenontginningsgeschiedenis van het gebied.

Het woninkje is markant aanwezig, niet zichtbaar vanaf de openbare weg, maar wel vanaf het water en vanaf de wandel- & fietsroutes door het Scheene natuurgebied.

De “veenhuusjes” zijn verschillend in formaat en uitstraling en zijn nu veelal in gebruik als vakantiewoningen. Scheenepad 11 is het meest authentieke woninkje en is zeer fraai gelegen..

Deze woning is gebouwd als homogeen bouwvolume van één bouwlaag onder een rietgedekte kap op rechthoekig grondplan. Aan de achterzijde zit een houten aanbouw (klompenhok) met schuin aflopend dak. Op het erf staat een vrijstaande berging welke geen deel uitmaakt van de bescherming.

De asymmetrische voorgevel is gericht op het water en bezit twee raamvensters die bestaan uit een geprofileerd kozijn waarin een boven en onderraam met roeden (zesruitvenster). De topgevel is bekleed met verticale houten delen. De rechter zijgevel bezit één negenruitvenster en een houten deur met vier ruitjes. De voor- en rechterzijgevel zijn opgetrokken met een roodbruine baksteen in halfsteens metselverband met zwart geschilderd trasraam. De linker zijgevel is voorzien van één klein vijfhoekig ruitje. De lage, nagenoeg gesloten, gevel is opgetrokken in gele baksteen in halfsteens metselverband en het achterste deel bezit horizontale houten delen. De houten achtergevel bezit een vierruitvenster en een vast raampje. In de houten aanbouw zit een loopdeur met vier ruitjes.

De houten kozijnen zijn geschilderd in wit met groene ramen en groene deuren. De kleur voor het schilderwerk is niet beschermenswaardig, maar wel passend. Ook de donkere houten geveldelen zijn passend.

De kap is bedekt met riet en op de nok liggen rietvorsten. Aan de voorzijde staat op de nok een gemetselde schoorsteen met schoorsteenpot.

Karakteristiek zijn de roedes in de vensters, maar ook de grote boom voor op het voorerf en de nabij gelegen afgezonken volledig begroeide romp. Beschermenswaardig is ook het gehele loop van de Scheene en het door de ontginning ontstane natuurgebied gelegen aan de Scheene dat is erkent als gebied met bijzondere waarde.

Advies met betrekking tot bouwkundige staat en onderhoud:

Bouwkundige staat van de woning is redelijk tot goed. De rietbedekking is kwetsbaar door de dakhelling en omliggende begroeiing.

Motivatie:

De voormalige arbeiderswoning is van algemeen belang als gemeentelijk monument door:

- de opvallende ligging langs de Scheene, verbonden met de geschiedenis en ontwikkeling van het gebied;
- de relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de omgeving;
- de uitdrukking van een bijzondere cultuurhistorische ontwikkeling (cultivering van het gebied);
- en de, in voldoende mate aanwezige, architectonische gaafheid van het exterieur;

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Munnekeburen
Adres: **Voetpad 41**

Oorspr. functie: notariswoning
Huidige functie: **woonhuis**
MIP-code: FR-WES-328
Kadaster: ODT J 455

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
Indifferent

Objectgericht waarderingskader: De waardebeoordeling van het afzonderlijk gebouwde object t.o.v. andere objecten.

Het doel van de waardstelling is niet om exact wetenschappelijk te bepalen wat beschermenswaardig is, maar om op een inzichtelijke en consistente manier te kunnen vaststellen wat de onderlinge waardeverhouding is. Zo ontstaat een rangorde die als ondergrond kan dienen voor beleidsmatige keuzes.

begrippenkader	relevant	specifiek	toelichting
Situatieve ruimtelijke beeldwaarde			
betekenis van het object t.a.v. ruimtelijke wandvorming	■		aan het Voetpad gelegen, nabij natuurgebied Rottige Meente, wandelroute bij Scheene ligt achter de Grindweg
specifiek accent in het directe omgevingsbeeld	■		pand is markant aanwezig door uitstraling en ligging
waarde van het object in een groter geheel / ensemble			
bijzondere waarden, inrichting / kwaliteit van de omgeving	■		beeldbepalend in de omgeving door de ligging tegen het natuurgebied
Architectonische beeldwaarde			
<i>hoofdvorm: massa- of volumewerking van object</i>			
betekenis van de contour m.b.t. het object als zodanig	■		een bouwlaag met verdieping onder afgeknot schilddak
kenmerkende eigenschappen van de massa-opbouw		■	samengesteld volume: bestaande uit woonhuis, kantoor / werkplek onder samengestelde kapvorm
afstemming van het object naar relatieve omvang	■		in verhouding tot de omliggende panden (de belendingen),
specifieke kenmerken in de vormbehandeling	■		kantige samengestelde vormen in goede maatverhoudingen tot elkaar
aanzichten			
betekenis van de gerichtheid	■		voorgevel met daarin centraal geplaatst de entree, is op de straat gericht, alle decoraties zijn ook in deze gevel (pronkgevel)
specifieke eigenschappen van de geleding	■		horizontale belijning door basement, uitlijning van de venters en kroonlijst
gehalte van de gevelcompositie	■		consequent symmetrische gevel met centraal het entree, daarboven een dakkapel zowel links, als rechts, twee vensters
opmaak			
karakteristiek materiaal / -toepassing	■		metselwerk in kruisverband met snijvoeg, houten vensters met roedes, houten dakkapel, platte Friese pan op de dakschilden
typerende kleurtoneel / kleurtoneeltoepassing	■		witte kozijnen, groene ramen, antraciet gestuct basement, bruine baksteen, zwarte pan, witte kroonlijst, groen/witte dakkapel
karakteristieke detaillering / ornamenten		■	vensteromlijsting en oude deuren in achtergevel.
betekenis van de gaafheid m.b.t. de kwetsbaarheid	■		authentieke pan op het dak, vensteromlijsting en authentieke deuren / vensters in de achtergevel
Cultuurhistorische en monumentale waarde			
historisch stedenbouwkundige context	■		in de oorspronkelijke structuur van Munnekeburen, tegen natuurgebied achter de N351 gelegen
typerende kunsthistorische stroming of stijl	■		in de trant van het eclecticisme
oorspronkelijke cultuurhistorische / <i>bouw</i> historische waarden			
authenticiteit (architectonische gaafheid) van het object	■		beeldwaarden en intrinsieke waarde in redelijke mate authentiek
Streekhistorische waarde			
weerspiegeling culturele, economische ontwikkeling	■		cultuurhistorische waarde, als voormalige notariswoning
representant architect / architectonisch oeuvre			
kenmerken regionale bouwwijze / -trant / ornament			
herinnering aan persoon / gebeurtenis / curiositeit			
	x 1	x 2	TOTAALSCORE: 20

relevant: als het aspect concreet in beeld is. specifiek: als er sprake is van bijzondere waarde.

Bouwjaar: ca. 1840 - 1890

Huidige bouwtechnische toestand:

Opmerkingen:

Datum opname: oktober 2009 / 17-11-2010

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Munnekeburen
Adres: Voetpad 41

Oorspr. functie: notariswoning
Huidige functie: **woonhuis**
MIP-code: FR-WES-328

Kadaster: ODT J 455

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
Indifferent

Redengevende omschrijving:

Achter de Grindweg, de hoofdstraat door Munnekeburen, ligt het Voetpad. Het Voetpad is een historische route door het gebied de Rottige Meenthe.

Op nummer 41 is rond 1860 de notariswoning gebouwd. Deze woning is tegenwoordig nog altijd een markant pand in het straatbeeld door de geveldecoraties en gevelornamentiek.

De woning is gebouwd als een samengesteld volume van een voorhuis met daarachter een werkplaats / kantoor. Beide volumes zijn gebouwd als één bouwlaag met een verdieping onder de kap op samengestelde plattegrond.

De woning is qua volume in verhouding tot de omliggende panden.

De vormtaal van het ontwerp van de woning kenmerkt zich in hoekige vormen, zoals te zien in de dakkapel, de horizontale belijning van de gevelcompositie (basement, uitlijning van de vensters en kroonlijst). Maar ook vloeiende vormen zijn te herkennen, als de licht getoogde vensters de ronde decoraties in de lijsten van de dakkapel.

De breedste gevel is naar de weg toe gelegen. Centraal hierin is de entree geplaatst. Ook alle decoraties zijn in deze gevel geplaatst, als pronkgevel naar het publieke terrein gelegen zoals gebruikelijk was bij dergelijke woningen.

De voorgevel is symmetrisch met de entree in het midden met erboven de dakkapel en aan weerszijden twee raamvensters. De vensters bestaan uit geprofileerde kozijnen met verbrede onderdorpel en nieuwe ramen met bovenroede en een geprofileerde vensteromlijsting.

De rechterzijgevel bezit niet meer de oorspronkelijke indeling maar diverse brede raamvensters en terrasdeuren. De achtergevel bezit een oude loopdeur in kozijn met bovenlicht, een dakkapel met de oorspronkelijke ramen met fraaie roedenverdeling en een keukenraam.

In de achtergevel van de “werkplaats” is de oorspronkelijke dubbele deur in fraai geprofileerd kozijn met kalf en bovenlicht. De gevels zijn opgetrokken uit bruinre baksteen in kruisverband met snijvoeg en voegwerk met daggestreep.

De dakschilden zijn voorzien van een zwarte Platte Fries pan. Op de achterschilden liggen gegolfde Friese pannen. De lijstgoot met klossen in de voorgevel is nieuw. De overige goten zijn zinken bakgootjes. t

Karakteristiek zijn de vensteromlijstingen en detaillering van de dakkapel zijn karakteristiek. De dakkapel en de kozijnen en deuren in de achtergevel zijn monumentaal waardevol.

Advies met betrekking tot bouwkundige staat en onderhoud:

Bouwkundige staat van het pand is redelijk tot goed. Jammer is dat de dakkapel is gewijzigd en de gootklossen zijn verdwenen. (zie foto CHK 1990)

Motivatie:

De voormalige notariswoning is van algemeen belang als gemeentelijk monument door:

- de opvallende ligging aan de achterstreek, het Voetpad, in het dorp Munnekeburen;
- de architectuurhistorische waarde van de samengestelde woning;
- en de cultuurhistorische waarde als voormalige notariswoning.

Gemeente: Skarsterlân

Plaats: Munnekeburen

Adres: **Gracht**

Oorspr. functie: schutsluis

Huidige functie: **geen**

MIP-code: FR-WES-337

Gemeentelijk monument

Karakteristiek pand

indifferent

Objectgericht waarderingskader: De waardebeoordeling van het afzonderlijk gebouwde object t.o.v. andere objecten.

Het doel van de waardstelling is niet om exact wetenschappelijk te bepalen wat beschermenswaardig is, maar om op een inzichtelijke en consistente manier te kunnen vaststellen wat de onderlinge waardeverhouding is. Zo ontstaat een rangorde die als ondergrond kan dienen voor beleidsmatige keuzes.

begrippenkader	relevant	specifiek	toelichting
Situatieve ruimtelijke beeldwaarde			
betekenis van het object t.a.v. ruimtelijke wandvorming			
specifiek accent in het directe omgevingsbeeld	■		aan de gegraven verbinding tussen de Helomavaart en de Gracht
waarde van het object in een groter geheel / ensemble		■	in samenhang met de waterwegen en andere sluisen en gemalen
bijzondere waarden, inrichting / kwaliteit van de omgeving	■		beeldbepalend door herinnering aan de oude structuur van het gebied en het belang van de waterwegen in het gebied
Architectonische beeldwaarde			
<i>hoofdvorm: massa- of volumewerking van object</i>			
betekenis van de contour m.b.t. het object als zodanig	■		diepe kade wand en oude deuren nog duidelijk aanwezig
kenmerkende eigenschappen van de massa-opbouw	■		massieve kade wanden en sluishoofden, relatief slanke sluisdeuren
afstemming van het object naar relatieve omvang	■		in verhouding tot de hoogte van het water en het maaiveld. Relatief lange sluis
specifieke kenmerken in de vormbehandeling			strakke kantige vormen herkenbaar voor sluisen.
<i>aanzichten</i>			
betekenis van de gerichtheid	■		in verlengde van de Gracht, haaks op de Helomavaart
specifieke eigenschappen van de geleding	■		verticale geleding: betonnen afgeronde blokken op de hoeken van de kade wanden (bescherming / versteviging van het metselwerk van de kade)
gehalte van de gevelcompositie			
<i>opmaak</i>			
karakteristiek materiaal / -toepassing	■		kruisverband metselwerk, platte voeg, houten deuren, betonwand met stalen constructie natuursteen hoekblokken en afdekblokken op de bakstenen kade wanden
typerende kleurtoon / kleuroepassing	■		bruinrode kade muren, licht grijs beton, bruin (gebeitste) sluisdeuren
karakteristieke detaillering / ornamenten			
betekenis van de gaafheid m.b.t. de kwetsbaarheid		■	het geheel i.v.m. de verloren functie en met name de originele sluisdeuren
Cultuurhistorische en monumentale waarde			
historisch stedenbouwkundige context	■		in de oorspronkelijke structuur van waterwegen
typerende kunsthistorische stroming of stijl			
oorspronkelijke cultuurhistorische / <i>bouwhistorische</i> waarden		■	landschappelijke waarde
authenticiteit (architectonische gaafheid) van het object	■		beeldwaarden zijn authentiek
Streekhistorische waarde			
weerspiegeling culturele, economische ontwikkeling		■	schutssluis
representant architect / architectonisch oeuvre			
kenmerken regionale bouwwijze / -trant / ornament	■		onderdeel van het geheel aan sluisen in het gebied
herinnering aan persoon / gebeurtenis / curiositeit			
	x 1	x 2	TOTAALSCORE: 20

relevant: als het aspect concreet in beeld is. specifiek: als er sprake is van bijzondere waarde.

Bouwjaar: 1921

Huidige bouwtechnische toestand:

zeer slecht

Opmerkingen:

door verlies van de functie is behouden niet vanzelfsprekend.

Datum opname: april 2009 / 31-01-2011

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Munnekeburen
Adres: **Gracht**

Oorspr. functie: schutsluis
Huidige functie: **geen**
MIP-code: FR-WES-337

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
indifferent

Redengevende omschrijving:

De gemeente Weststellingwerf wordt in zijn landschappelijke structuur gekenmerkt door de rivieren de Tjonger, de Linde en de Scheen.

Daarnaast zijn een aantal gegraven waterwegen die de dorpen in de gemeente met deze hoofdwaterwegen verbinden. Al deze waterwegen worden ook gebruikt om water af te voeren die uit de polders wordt gemalen.

Om deze waterwegen met elkaar te verbinden zijn sluizen nodig. Zo ook deze schutsluis. Doordat de waterwegen niet meer gebruikt worden als destijds is ook deze sluis zijn functie verloren.

De sluis is gebouwd in 1921 en een herkenbaar onderdeel van de sluizen in het gebied. Het is een herkenbaar onderdeel van de geschiedenis van het gebied. Het herinnert aan de oude structuur en het belang van de waterwegen voor transport over het water.

Karakteristiek zijn de massieve bakstenen kade wanden ten opzichte van de relatief slanke sluisdeuren.

De sluis is opgetrokken uit bruinrode baksteen in kruisverband metselwerk met platte voeg. Op de hoek zijn de wanden versterkt met natuursteen afgeronde blokken (bescherming van de hoeken van de kade / metselwerk, bij het botsen van de boten tegen de kade).

De zuidelijke sluisdeuren zijn niet meer aanwezig en de noordelijke deuren zijn zwaar aangepast. Tussen de noordelijke en zuidelijke sluishoofden zit een betonnen keerwand, welke is verzakt, met stalen verstevigingen.

Karakteristiek is de ook de gedenksteen in de rechter zijde van het zuidelijke sluishoofd.

Advies met betrekking tot bouwkundige staat en onderhoud:

Bouwkundige staat van het object is matig en plaatselijk slecht.

Motivatie:

De sluis is van algemeen belang als gemeentelijk monument door:

- de opvallende ligging op een kruising van waterwegen, verbonden met de geschiedenis en ontwikkeling van het gebied;
- De bouwhistorische waarde van de schutsluizen;
- de landschap- en cultuurhistorische waarde;
- Als essentieel onderdeel van een groter geheel dat cultuurhistorisch van belang is;
- en de authenticiteit van de nog aanwezige onderdelen.

De zuidelijke sluisdeuren waren bij de inventarisatie (MIP) Monumenten Inventarisatie Project in 1990 nog aanwezig. (zie foto uit ca. 1990, bron CHK provincie Fryslân)

Gemeente: Skarsterlân

Oorspr. functie: vaste brug

Gemeentelijk monument

Plaats: Munnekeburen

Huidige functie: vaste brug

Karakteristiek pand

Adres: Gracht

MIP-code: FR-WES-338

indifferent

Objectgericht waarderingskader: De waardebeoordeling van het afzonderlijk gebouwde object t.o.v. andere objecten.

Het doel van de waardstelling is niet om exact wetenschappelijk te bepalen wat beschermenswaardig is, maar om op een inzichtelijke en consistente manier te kunnen vaststellen wat de onderlinge waardeverhouding is. Zo ontstaat een rangorde die als ondergrond kan dienen voor beleidsmatige keuzes.

begrippenkader	relevant	specifiek	toelichting
Situatieve ruimtelijke beeldwaarde			
betekenis van het object t.a.v. ruimtelijke wandvorming	■		over de Gracht
specifiek accent in het directe omgevingsbeeld	■		object is markant aanwezig in de omgeving als brug over de Gracht
waarde van het object in een groter geheel / ensemble	■		ensemble waarde met overige bruggen over de Gracht.
bijzondere waarden, inrichting / kwaliteit van de omgeving	■		van belang tesamen met de Gracht, de schutsluis en de overige bruggen
Architectonische beeldwaarde			
<i>hoofdvorm: massa- of volumewerking van object</i>			
betekenis van de contour m.b.t. het object als zodanig			
kenmerkende eigenschappen van de massa-opbouw	■		samengestelde volumes bestaande uit het betonnen basement met kolommen en meegegoten ligger en brugdek, gietijzeren leuning.
afstemming van het object naar relatieve omvang	■		in verhouding tot de andere bruggen in de omgeving, precies in breedte van de straat, subtiele leuningen
specifieke kenmerken in de vormbehandeling		■	kantige vormen door het in het werk gestorte beton en hoekige metalen leuningen
aanzichten			
betekenis van de gerichtheid	■		door ligging in de route is de brug duidelijk publiek zichtbaar en benaderbaar
specifieke eigenschappen van de geleding	■		horizontale belijning door overgang beton in metalen leuning, en door belijning in leuning
gehalte van de gevelcompositie	■		logische maatverhoudingen, slanke kolommen met daarop de liggers en brugdek de leuning voor veiligheid, subtiel licht en open in contrast tot het massieve beton
opmaak			
karakteristiek materiaal / -toepassing	■		in het werk gestort beton met ijzeren hekwerk / leuning, samengesteld uit strippen
typerende kleurtoon / kleuroepassing	■		grijs beton, wit hekwerk
karakteristieke detaillering / ornamenten	■		paddenstoelvormige pijlers (krachtenafdracht), betonnen brugdek hierop aeen stalen hekwerk geplaatst op opstorting
betekenis van de gaafheid m.b.t. de kwetsbaarheid	■		zowel het ijzer als het beton is technisch kwetsbaar
Cultuurhistorische en monumentale waarde			
historisch stedenbouwkundige context	■		in de oorspronkelijke structuur van de Gracht
typerende kunsthistorische stroming of stijl	■		in de trant van het <i>rationalisme</i>
oorspronkelijke cultuurhistorische / <i>bouwhistorische</i> waarden	■		expressie van technologische waarde
authenticiteit (architectonische gaafheid) van het object	■		beeldwaarde en intrinsieke waarden zijn in hoge mate authentiek
Streekhistorische waarde			
weerspiegeling culturele, economische ontwikkeling	■		sociaal economische, cultuurhistorische waarden
representant architect / architectonisch oeuvre			
kenmerken regionale bouwwijze / -trant / ornament			
herinnering aan persoon / gebeurtenis / curiositeit			
	x 1	x 2	TOTAALSCORE: 20

relevant: als het aspect concreet in beeld is.

specifiek: als er sprake is van bijzondere waarde.

Bouwjaar: ca, 1925

Huidige bouwtechnische toestand:

Opmerkingen:

vergelijkbaar type als de brug in Munnekeburen (een van de vergelijkbare bruggen over de gracht)

Datum opname: oktober 2009 31-01-2011

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Munnekeburen
Adres: **Gracht**

Oorspr. functie: vaste brug
Huidige functie: **vaste brug**
MIP-code: FR-WES-338

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
indifferent

Redengevende omschrijving:

Over de Gracht en de verbinding tussen de Tjonger en de Gracht zijn een 16tal bruggen geplaatst. Het geheel van deze bruggen is zeer karakteristiek. Alle bruggen hebben een betonnen constructie. Deze bestaat uit kolommen met paddenstoelvormige kop (voor krachtenafdracht) en daarop een betonnen brugdek met verhoogde zijliggers. De leuning is van ijzeren strippen samengesteld.

Het geheel van de bruggen is beschermenswaardig als ensemble. Twee bruggen zijn individueel zodanig waardevol dat deze apart als gemeentelijk monument in deze lijst is opgenomen.

De bruggen zijn gebouwd rond de jaren 20 van de 20ste eeuw. Deze brug heeft zijn functie nagenoeg verloren. Destijds lag de parallel weg langs de Gracht over deze brug, maar door het toegenomen verkeer is er aan de andere zijde op de dijk een nieuwe weg aangelegd.

De brug bestaat uit het betonnen fundatie die deels boven de waterlijn zichtbaar is en een uit één stuk gestorte betonskelet. De brug bestaat uit vier maal vier rechthoekige kolommen waarop het betonnen brugdek ligt. De buitenzijde is verhoogt waardoor het brugdek als het ware een betonbak is.

Ingestort in de opstaande rand, zijn de stalen leuning. Deze constructie is hierdoor kwetsbaar en onderhoudsgevoelig. De leuning is aan de kopse kanten afgerond.

Kenmerkend is de hoekige vormtaal bij het gestorte beton met de hoekige paddenstoelvormige kolomconstructie / brugdekondersteuning. Het hekwerk is ook hoekig en geeft tevens horizontale belijning aan de brug.

Advies met betrekking tot bouwkundige staat en onderhoud:

Bouwkundige staat van het object is matig tot redelijk.

Wel heeft de constructie en leuning kwetsbaar en dat moet in de gaten worden gehouden.

Motivatie:

De brug is van algemeen belang als gemeentelijk monument door:

- de opvallende ligging over de Gracht;
- bouwhistorische waarde;
- de materiaalkeuze;
- ensemble waarde;
- en de authenticiteit.

situatie september 1979

Gemeente: Weststellingwerf	Oorspr. functie: windmotor	Gemeentelijk monument
Plaats: Munnekeburen	Huidige functie: geen	Karakteristiek pand
Adres: Veendijk	MIP-code: FR-WES-376	Indifferent
	Kadaster:	

Objectgericht waarderingskader: De waardebeoordeling van het afzonderlijk gebouwde object t.o.v. andere objecten.

Het doel van de waardstelling is niet om exact wetenschappelijk te bepalen wat beschermenswaardig is, maar om op een inzichtelijke en consistente manier te kunnen vaststellen wat de onderlinge waardeverhouding is. Zo ontstaat een rangorde die als ondergrond kan dienen voor beleidsmatige keuzes.

begrippenkader	relevant	specifiek	toelichting
Situatieve ruimtelijke beeldwaarde			
betekenis van het object t.a.v. ruimtelijke wandvorming	■		op de polderdijk in het huidige natuurreservaat, landschappelijke betekenis
specifiek accent in het directe omgevingsbeeld	■		de molen (onderbouw) is beeldbepalend door volume, detaillering en ligging
waarde van het object in een groter geheel / ensemble	■		t.o.v. meer gelijksoortige in de gemeente (de enige)
bijzondere waarden, inrichting / kwaliteit van de omgeving	■		invloed van de directe omgeving (de dijk en het water) is mede bepalend
Architectonische beeldwaarde			
<i>hoofdvorm: massa- of volumewerking van object</i>			
betekenis van de contour m.b.t. het object als zodanig	■		een bouwlaag met hekwerk op de onderbouw
kenmerkende eigenschappen van de massa-opbouw	■		'taps' volume op vierkante plattegrond en inlaat. Kenmerkende bovenbouw niet aanwezig
afstemming van het object naar relatieve omvang	■		relatief grote onderbouw van type 'grote Herkules Metallicus windmotoren'
specifieke kenmerken in de vormbehandeling	■		zwaar aangezet met karakteristieke opbouw kantige hoekige vormen, functionele zakelijke vorm, herkenbaar als windmotor verbrede onderbouw / fundatie met afgeronde detaillering
<i>aanzichten</i>			
betekenis van de gerichtheid	■		duidelijk waarneembaar vanuit de openbare ruimte op de dijk ten behoeve van de oorspronkelijke functie
specifieke eigenschappen van de geleding	■		horizontale belijning door de dakrand en hekwerk op dak onderbouw
gehalte van de gevelcompositie	■		symmetrische gevel(s), vensters en deur centraal in de gevel geplaatst evenwichtige gevelindeling in juiste maatverhouding
<i>opmaak</i>			
karakteristiek materiaal / -toepassing	■		betonbouw met stalen schroef (vijzel)
typerende kleurtoon / kleuroepassing	■		grijze betonkleur
karakteristieke detaillering / ornamenten	■		met de bouw meegenomen dakrand en hekwerk van beton (slanke betonconstructie) de vijzelbak met vijzel
betekenis van de gaafheid m.b.t. de kwetsbaarheid	■		technisch slecht. Onderbouw geheel gaaf. Bovenbouw n.v.t.
Cultuurhistorische en monumentale waarde			
historisch stedenbouwkundige context	■		in de oorspronkelijke setting op de Veendijk bij de Groote Veenpolder en Helomavaart
typerende kunsthistorische stroming of stijl	■		Amerikaans model windmotoren, type grote Herkules
oorspronkelijke cultuurhistorische / <i>bouwhistorische</i> waarden			
authenticiteit (architectonische gaafheid) van het object	■		beeldwaarde en intrinsieke waarde van onderbouw in hoge mate authentiek
Streekhistorische waarde			
weerspiegeling culturele, economische ontwikkeling		■	herkenbaar als begin 20ste eeuwse bemalingstechniek. Tot 1964 in gebruik
representant architect / architectonisch oeuvre			
kenmerken regionale bouwwijze / -trant / ornament			
herinnering aan persoon / gebeurtenis / curiositeit			
	x 1	x 2	TOTAALSCORE: 20
	relevant: als het aspect concreet in beeld is.		specifiek: als er sprake is van bijzondere waarde.

Bouwjaar: 1921

Huidige bouwtechnische toestand: technisch zeer matig tot slecht

Opmerkingen: De bovenbouw is in 1983 omgewaaid. Nieuwe bovenbouw met windrad en staarten is denkbaar, mede gezien de originele Herkules gietstalen bouwdeelen en de bewaard gebleven gedetailleerde bouwtekening van de windmotor.

Datum opname: augustus 2012

Gemeente: Weststellingwerf
Plaats: Munnekeburen
Adres: **Veendijk**

Oorspr. functie: windmotor
Huidige functie: **geen**
MIP-code: FR-WES-376

Kadaster:

Gemeentelijk monument
Karakteristiek pand
Indifferent

Redengevende omschrijving:

Op de polderdijk langs de Jonkers- of Helomavaart staat het restant van een grote Amerikaanse windmotor. De windmotor is gebouwd in 1921 en heeft tot 1964 gefunctioneerd als poldermolen van de Grootte Veepolder, het tegenwoordige natuurreservaat "De Rottige Meente". Vanaf 1964 wordt de polder bemalen door een elektrisch gemaal. Door het functieverlies is de windmotor in verval geraakt en in 1983 is de bovenbouw omgewaaid.

De nog aanwezige onderbouw op de polderdijk is beeldbepalend en maakt een belangrijk, nog tastbaar, deel uit van de geschiedenis van het gebied. Ook is het restant van de Amerikaanse windmotor een weerspiegeling van de begin 20ste eeuwse bemalingstechniek en een weerspiegeling van de economische ontwikkeling van die periode. Van de vele Amerikaanse windmotoren die de provincie Fryslân rijk was, zijn er nog enkele overgebleven die in de jaren 90 van de 20ste eeuw de status rijksmonument hebben gekregen. Doordat deze windmotor incompleet is, is aan deze windmotor echter nooit een status toegekend.

De relatief grote onderbouw is van het type 'grote Herkules Metallicus windmotoren'. Dit was het grootste type Amerikaanse windmotoren die in de provincie Fryslân zijn geplaatst. Op de onderbouw stond tot 1983 een bovenbouw met een windroosdiameter van 12 meter die was voorzien van 30 bladen. Deze was gefabriceerd door de Vereinigte Windturbine Werke AG te Dresden en geïmporteerd in Nederland door de fa. R.S. Stokvis & Zonen Ltd. Te Rotterdam. Van de nog overgebleven grote windmotoren met een betonnen onderbouw in de provincie, is dit de enige onderbouw die een constructieve functie heeft door het hekwerk met windkruisen op de onderbouw. De "tapse" vorm van de onderbouw staat op een grotere betonbak fundering met afgeronde hoeken. De betonnen vijzelbak en uitschoot maken onderdeel uit van deze fundatie. Het is tevens de laatste windmotor in gemeente Weststellingwerf, waardoor behoud zeker gewenst is

De bovenzijde van de onderbouw bestaat uit een betonnen vloerdek die rondom is voorzien van een geprofileerde afwerking. Op het betondek staat een betonnen, geheel symmetrisch, hekwerk bestaande uit hoek- en middenstaander waartussen een kruis is aangebracht. De bovenzijde van het hekwerk is voorzien van een geprofileerde afdekking. De onderbouw is voorzien van een stalen deur in de zuidgevel en een kleine lichtopening in de overige drie zijden. In de betonnen vijzelbak is de oorspronkelijke stalen vijzel met een diameter van ca. 1,5 meter nog aanwezig. De betonnen voorwaterloop met hierop geplaatst smeedijzeren hekwerk uit de bouwtijd

In 1995 is bij Schillaard een windmotor uit 1920 met dezelfde afmeting en fabricaat gesloopt. Hiervan zijn diverse onderdelen (gietijzeren turbinilichaam, een windradnaaf, een vijzeltandwiel en een onderbonkelaar) bij de molen aanwezig.

Advies met betrekking tot bouwkundige staat en onderhoud:

Bouwkundige staat van de betonnen onderbouw en stalen vijzel is zeer matig tot slecht. De intrinsieke monumentale waarde is door de authenticiteit hoog, maar er zal groot onderhoud moeten plaatsvinden.

Motivatie:

De onderbouw van de Amerikaanse windmotor is van algemeen belang als gemeentelijk monument door:

- de beeldwaarde, molenrestant op polderdijk;
- de architectuurhistorische gaafheid en uitzonderlijkheid van dit type windmotor en de zeldzaamheid van de constructief functionerende betonnen onderbouw;
- De cultuurhistorische waarde als representant van vroeg 20ste eeuwse bemalingstechniek;
- en de authenticiteit van de hoofdvorm.
- De vroege toepassing van gewapend beton als constructief bouwdeel bij waterbouwkundige bouwwerken.